

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

A lap szellemi részét érdeköl közlemények a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendők:

Kolozsvár, Bástya-utca, 9. szám.
Reclamatíók-, hirdetésekre vonatkozó megkeresések *Wieder* József főtitkárhoz intézendők (Hosszu-utca 22.), a pénzküldemények: *Biró* Gyula egyleti pénztárnokhoz intézendők Kolozsvárt (Nagy-utca 44. szám).

Rendes tagok 2 frt (4 korona), körí tagok 1 frt (2 korona) tagsági díjért a „Méhészeti Közlöny“-t is kapják.

Hirdetés díja: garmond soronként 8 kr. (16 fillér). Egy egész oldal: 3 frt (6 korona). Fél oldal: 1 frt 50 kr. (3 korona).

Egyleti tagok, éves és féléves hirdetőik 25% leengedésben részesülnek.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

Egyesületi élet.

Egyletünk választmánya rendes ülést tartott május 2-án *Gámán* Zsigmond alelnök elnöklete alatt.

Wieder József főtitkár jelentést tesz a *kanissai* méhészkör megalakulásáról, megemlékezzvén egyben az ügy ottani buzgóbb barátairól, kiknek kiválóbb érdemük van abban, hogy ott is megalakulhatott a kör.

E kör mintaméhest fog létesíteni s kilátás van arra, hogy a város fog erre a célra rendelkezésre bocsátani megfelelő helyet.

A választmány köszönetet szavaz főtitkárnak a kör alakítása érdekében kifejtett munkásságáért s egyben üdvözlő átíratot küld az új körnek; megállapodott továbbá abban, hogy a mintaméhes létesítése esetén két méhcsaládot is fog küldeni.

Főtitkár felolvassa az országos méhészegylet titkára átíratát, és az avval megküldött jegyzőkönyvét a magyar méhészek második országos kongresszusát előkészítő bizottság Budapesten, márcz. 11-én tartott üléséről.

A választmány behatóan tárgyalta az első előkészítő bizottsági ülés részéről fölvetett kérdéseket és helyesléssel vette tudomásul a bizottság abbéli megállapodását, hogy a kongresszuson napirendre tü-

zendő vitatárgyak előzetesen kiadassanak az előkészítő bizottsági tagoknak véleményezés végett; szükségesnek tartja azonban azt is, hogy az első kongresszuson még függőben maradt, valamint a második kongresszusra bejelentendő értekezések nyomassanak ki és a kongresszusi tagoknak küldessenek meg, mert csak így véli a választmány, hogy a még megoldásra váró fontos kérdések kimerítően megvitathatók lesznek.

A választmány, valamint az azon jelen volt rendező-bizottsági tagok véleménye oda irányult, hogy a kongresszus tárgysorozatát az előkészítő bizottság lesz hivatva megállapítani és helyesléssel vette tudomásul a helyi előkészítő bizottság jelentését, mely szerint a kongresszus helyiségeül a városi redoutot fogja a város átengedni, ösmerkedési estély, bankett a városligeti lövöldében lesz megtartható, elszállásolások iránt már tétettek lépések és eddig 25 kongresszusi tag részére ingyen lakásról van gondoskodva.

A választm. ülésen jelen voltak közül *Balint Sándor dr.*, *Bodor László* kijelentették, hogy a kongresszuson hajlandók értekezést tartani, és *Wieder József* pedig az egyleti méhtelegen fog előadni.

Bodor László a »Méhészet fejlődése és terjedésének eszközei«-ről.

Az egyleti méhtelepről tett főtitkári jelentés után köszönettel vette tudomásul a választmány *Wieder József* és *Balint Sándor dr.* ama kijelentését, hogy az idén a méhest ők fogják kezelni.

Miképpen neveltsünk termékeny anyákat?

Igen sokszor halljuk, olvassuk, hogy csak népes méhcsaládokkal méhészkedjünk, hogy csak népes méhcsaládokkal bírjuk méhészetünk hasznát biztosítani és remélni; mégis vajmi gyakran bajlódik az okszerű méhész is gyenge méhtörzsekkel. Ha a méhcsalád gyarapodásának egyéb feltétele megvan, *igen sok függ az anya termékeny voltától*. Kivált kezdőnek nem ismételtjük elég sokszor, hogy minden módon azon iparkodjék méhészkedésében, hogy a termékeny anyák nevelését mindenkép segítse elő, vagyis a mi egyre megy, a hitvány, hiányosan fejlődött és rosszul petéző anyák nevelését akadályozza s tegye lehetetlené.

Csak azon anya fejlődik későbbi rendeltetéséhez képest lehe tőleg legjobban, mely életének első szakától kezdve mindvégig a

neki való és dús táplálásban, valamint melegenetésben részesül. Hiszen a munkás méhek sem fejlődnek ki teljesen, ha a dajkálásuk mostoha; a néha látható apró (törpe) méhek is nem annyira az ócska lépek miatt keletkeznek, hanem inkább a hiányos ápolás okozza, hogy a rendesnél kisebbek. Az anyák nevelésére még a méhek is sokkal nagyobb gondot fordítanak, mint a munkás-fiasításra s miután a természet törvénye mindent a szükség szerint bölcsen intéz el, az anyák nevelésére a méhészt is gondosabban ügyeljen.

El kell kerülni mindazon alkalmat, midőn a méhek tökéletes anyát bajosan nevelnek. Ha a méhcsalád gyenge, munkás-fiasítását sem ápolhatja eléggé, annál kevésbbé képes derék anyát nevelni. A kezdő rendszeren azt hiszi, hogyha méhcsaládjainak száma egygyel megfogy, kész a szerencsétlenség és inkább a leghitványabb méhcsaládot is török-szakad fentartani hajlandó, ha az árva, anyátlan, csak el ne vesszen. Hol innen, hol onnan keresgéli a fedetlen fiasítást, hogy hadd neveljenek az árvák maguknak anyát; avval már nem sokat gondol, hogy a még folyton gyengülő méhcsalád nyomorultan etetve, csak nyomorék anyát nevel.

Az sem mindegy, hogy a méhcsalád mikor nevel anyát. Hűvösebb időben a még népesebb méhcsalád sem képes a fejlődő anyákat akként ápolni, etetni és melegíteni, mint a mennyire az szükséges volna. A méhek kijárása sokszor hosszabb ideig akadályozva van, nemhogy mézet, hanem virágport, sőt vizet is napokig nem hordhatnak, az egész méhcsalád munkásságán ez meglátszik, mintegy ellankad, hogy az időjárás megjavultával újra fellendüljön.

Megmutatja a természet is, hogy mely méhcsalád és mikor nevelhet derék és tökéletes anyát. Mikor minden fű-fa tavasszal megújnodva gyarapodásnak indul és a buja virágfakadás a méhcsaládot is a fejlődöttség legmagasabb fokára juttatta, erejének delelőpontján van: akkor készíti az anyabölcsőket, akkor nevel anyákat. Általános jó időn kívül csak a végső szükség kényszere alatt nevel a méhcsalád új anyát s miután a kedvező körülmények hiányzanak, a nevelt fiatal anya sem lehet oly rátermett, termékeny, mint máskülönbén lett volna. A méhekre nézve inséges években nem sikerül sem oly termékeny, sem annyi fiatal anyát neveltetni, mint kedvező években.

Nem vezet jóra, ha a méhészt az anyanevelést erőlteti. Gyenge, kevés népi méhcsaláddal sohse neveltessünk új anyát; hüvös, rosz időjáráskor, tehát korán tavasszal, vagy a jó gyűjtés végeztével, még erősebb, népes méhcsaládokkal sem. Ha a mondott időben árva méhcsaládot lelünk, csak egyesítsünk, ennél jobb mód nincs a baj megszüntetésére.

Szükség sincs, hogy a méheket tökéletlen anyák nevelésére erőltessük, mivelhogy minden jóra való méhcsalád a maga idején minden nagyobb kényszer nélkül a legtermészetesebb, tehát a legjobb módon annyi fiatal anyát nevel, hogy akárhogy iparkodunk is, azt a sokaságot mind felhasználni képtelenek vagyunk. Ennek módja pedig az, hogy a rajzást előmozdítsuk.

Ki a mûrajokat úgy készíti, hogy a mûraj kevés munkás méhből áll, vagy a kijáró és gyűjtő méhek száma csekély, vagy az időjárás kedvezőtlen s a méhek keveset gyűjthetnek s e mellett fedetlen fiasításból kénytelenek anyát nevelni, ez esetben szintén alig számíthatunk arra, hogy a nevelt anya kiváló minőségű lesz. Ily körülmények közt a fedetlen fiasításból való anyanevelést úgy kerüljük ki, ha mindannyiszor kész anyabölcsőket használunk s ezeket a rajzó családokból szerezzük.

Hogy a méhcsalád miként serkenthető a rajzásra, illetve anyabölcsők készítésére és fiatal anyák nevelésére a »Méhészeti Közlöny« f. évi 3-ik számában el van mondva. Még nagyobb méhészetekben is elegendő, ha néhány méhcsalád a rajzásra készülve, új anyákról gondoskodik. A rajzó méhcsalád által nevelt fiatal anyák a legtökéletesebbek lévén, az első raj kivonulása után valamely arra alkalmas napon vágjuk ki a befedett és a kibuváshoz már közel álló anyabölcsőket óvatosan és rázkodtatás nélkül. Az erős rázkodtatás, mint pl., ha az anyabölcső a földre esik, már oly károsan hathat, hogy a gyenge szervezet megsínyli, a még meg nem erősödött szárnyak megsérülhetnek. Az anyabölcsők sértetlen kivágását még a kasokból is az teszi könnyűvé, hogy többnyire a lépek aljain, szélén vannak. A hány anyabölcsőre szert tettünk, annyi mûrajt készíthetünk. Természetesen bevárjuk, míg a készített mûraj anyátlanságát érzi és jelzi, a mi 1—2 óra múlva beáll és akkor aztán a nyert anyabölcsőt a költőfészkek közepén levő lép felső részébe beillesztjük úgy, hogy oly állásban legyen, mint ere-

detileg volt s ezt úgy érjük el, ha az illető helyen megfelelő lyukat vágunk a lépen s az anyabölcsőt ebbe szépen sérelem nélkül beillesztjük.

Ha nem is csinálunk múrajokat, hanem a méheket szabadjára rajoztatjuk, a kicsiny utórajokat is külön-külön helyezzuk el, míg az anya megtermékenyül és ekkor aztán azt tetszés szerint felhasználhatjuk, mi sokkal kevesebb vesződséggel jár, mint az anyáknak fedetlen fiasításból való nevelése.

A mint a méhész szigoruan úgy jár el, hogy az anyákat a rajzó méhcsaláddal nevelteti, ezen uton a legkönnyebb módon azt is eléri, hogy a legtökéletesebb anyák nevelése mellett mintegy méhcsaládjai kiválóbbjait szaporításra használva, a jó tulajdonságokat állandóbbá teszi.

Azon méhészetben, hol az anyák nem a természetes uton a rajzó méhcsaládok által neveltetnek, hanem rendszerint fedetlen fiasításból és ez eljárás évekig eltart, az ekként nyert anyák termékenységének is évről-évre hanyatlania kell.

Valló János.

A méhész hibás-e vagy a kaptár?

Legyen szabad a rajzás küszöbéről visszapillantanom a múlt évi *telelésre*.

Előrebocsátom, hogy nem akarom a májusi hangulatot hosszas téli-revaló tanácscsal zavarni; máskülönbcn is, kerülvén az idényszerűtlenség vádját: csak annyiban foglalkozom evvel a tárggyal, a mennyiben legtöbb esetben a kasok, kaptárak benépesítésénél követtettek el, első sorban a legvastagabb hibák.

Közelebről Magyarországon tett körútam alkalmával, a méhészeti viszonyokra is kiterjesztvén a figyelmemet, feltűnt előttem, hogy némely vármegyében a múlt évi telelés rendkívül nagy méhvesztéssel járt, annyira, hogy több helyt 50%-on felül, sőt egyik méhésztárs 60-ból álló, Berlepsch-kasban volt *összes méh-állománya* elpusztult.

A méhes gazdák legnagyobb része a *kaptárak hiányos szerkesztének* tulajdonította a nagy veszteséget. Különösen nagyon szídták a kolozsvári fogház iparüzletében készített Bodor-féle kasokat. Mi a bajuk ezeknek a kaptároknak? Kezdettem vizsgálódni.

Hát igaz, hogy nem egészen tökéletes készítmények azok; az ablak nem zár elég pontosan, a méz-kamra választó deszkái igen vékonyak, a keretek közötti távolság a szabályosnál valamivel nagyobb s még a hornyok is lehetnének szélesebbek.

No de hát ezek a hibák okozhatták-e a feltűnő nagy halandóságot? Ha ezek a hibák hátrányosak lehetnek is, különösen az ablak rámai közötti hézagok, azokon a méhésznem segíthetett még *tavasszal*, mikor a méheket betelepítette? vagy, ha ekkor elmulasztotta: *ősszel, az elteleléskor*? Hiszen egy-két darabka csirizes papiros az elteleléskor elzárta volna a hézagokat!

Megmondom, hogy mi okozta a nagy pusztulást.

Első sorban gyatra, néptelen, mézszegény családokat teleltek el.

Több méhésznem megrendelte az 1 frt 50 kros, nem kettős falu, hanem *tapasztásra* készített kaptárt. Ennek az oldalfala csak levél-deszkából készült, csak a *szabályos tapasztás után* lesz jó megtartó. De a méhészek nagy része *nem tapasztsa* be a kaptár oldalfalait, hanem úgy hagyja egész télen, a szabadban. A ki pedig tapasztassa az oldalfalakat, hogyan végzi ezt a munkát? Nyolcz-tíz cm vastagon bevereti *vályoggal*. Ez a vastag burkolat átáztatja az oldalfalakat az *ablakráma* bedagadnak, ekkor a méhésznem kezdi *faricskálni* a rámaikat. Mikor megszárad a burkolat: össze van repedve, s az ablak körül egy-egy kis ujjnyi hézag marad. A két forintos kaptár már kettős falu, de az is csak akkor lesz alkalmas, ha a két fal közötti tért kitöltjük. Az összes megtekintett kaptárak között alig láttam egy párt, a melyik szabályosan ki lett volna tömve. És ezek az urak bosszankodtak, hogy a maroknyi népből nem lett kaptárakban tavaszra óriás család, hanem jobbnak találta a halálban keresni menedéket.

Még olyan tudatlan kezdőt is találtam, a ki a kaptárba, úgy, a mint megérkezett, a 30 üres keretre beöntötte a raját, és az üveg ablakot a legutolsó keret után betette.

Tehát ha az ilyen kezdőnek pusztul a méhe, ne tulajdonítsa semmi másnak, mint a maga tudatlanságának.

Nincs olyan rossz kaptár, a melyben ne tudna méhészkedni egy gondolkodó értelmes méhésznem.

Ezzel nem akarom azt mondani, hogy ha válogathatunk, ne válogassuk a jót, vagy a jobbat. De a tudatlanság felett a legér-

telmesebben összcállított kaptár se fog győzedelmeskedni. Mielőtt tehát valaki Berlepsch-kaptárt szerezne, legyen az akár kinck a »rendszere« szerint készülve, előbb tanulja meg, hogy mi az a kaptár?

Simay L. Tivadar.

Szemle.

== A méhek új ellenségei. Ilyennek ismerték föl újabban a *Tabanus bovinus* nevű nagy marhabögölyt, mely különösen erdőkben gyakori. Németországban többször figyelték meg, midőn mézelő méheket, szipókájával az előtorban megszurván megölte s azután nedvöket kiszívta. Állítólag a méhesek körül is röpdösve, megtámadja a hazatérő méheket. A méh ellenségei az *Asilus germanicus* és *Asilus crabroniformis* is, a melyek mindenféle rovar megfognak és kiszipolyoznak. Izomzatuk oly erős, hogy kinőtt *Stenobothrus* szöcske-fajokat könnyű szerrel röptükben magukkal visznek s emélfogva méhekkel is könnyen elbánnak. Ha valamely méh, mézet gyujtvén, szipókáját a virágba bocsátja, akkor odasompolyog az *Asilus*, áldozatának a hátára ugrik s egy szurással megölve azt, azonnal kiszipolyozza vagy biztos helyre viszi. Így orozva azonban csak erdőszéleken röpkedő egyes elszéledt méheket támad meg; méhkasok közelében ezt még nem figyelték meg. (Rovartani Lapok 1897. IV. köt. 4. füzet 90 l.)

|| Az indiai nagy méh (*Apis dorsata*) be vagy benem vitele fölött tanácskoznak már a múlt évtől fogva az amerikaiak. A mi kicsiny termetű méhünk a lóhervirágból s más hasonló hosszú csővű virágból nem képes a mézet kiszedni. Ezért szeretnék sokan meghonosítani az indiai nagy méhet, esetleg a mézelő méhvel keresztezve egy új fajta méhet állítani elő. Az első kísérleteket természetesen államköltségen tervezik, de úgy látszik az államnak van esze s nem vág bele ok nélkül való nagy kiadásokba. A legnagyobb bökkenő a dologban, hogy az *Apis dorsata*t saját hazájában sem sikerült eddig megszelidíteni, annyira t. i., hogy kaptárban lakják. Már pedig a mig a domesticatio ott a szülőföldjén nem sikerül, addig nagyon halvány kilátás van arra, hogy idegen földön kaptárban tartható legyen. De meg másfelől a méhészségnek sem volna belőle sok haszna. Mert föltéve, hogy sikerül a domesticatio, több mézet szüretelnének, több lenne a dolguk, de olcsóbban kellene ad-

niok, pedig most is mindenfelől az a panasz, hogy a méz aránytalanul olcsó. A fogyasztó közönségre való tekintetből tehát egyáltalán nem kívánatos a méz termelés ilyen módon való növelése. Epen ezért a méhészek legnagyobb része ellene van az államköltségen való kísérletezésnek. (Gleanings in Bee-Cultur 1897. No. 6.

△ A lépesmész jobb-e vagy a pergetett méz? Némelyek a méz jóságát a virágon kívül, a melyből tulajdonképpen gyűjtetett, még a léptől is függőnek mondják. Állítólag új lépből jobb a pergetett méz, mint a régiből. Mások szerint ez téves. Annyi bizonyos, hogy sötét lépből lekülvés, pergetés közben több »oda nem való« holmi kerülhet a pergetett mézbe, a mi ízét lényegesen befolyásolhatja, főleg hosszabb állás után. Míg a világos vagy éppen fehérlépből legfőképpen egy kevés viasztörmelék jut bele. Ezért nem tanácsos mézélésre a barna vagy éppen sötét lépeket használni. (Gleanings m. f.) — (Hogy a lépesmész *általában, alapjában véve* jobb volna a pergetett méznél, nem lehet mondani. A lényeges különbség a kétféle méz között a nyelvre gyakorolt fizikai behatásokban, a nyelv tapintásában van. Némely ember inkább a lépesmész tapintása kellemesebb és megfordítva, épúgy, mint némely ember a hosszú, vékony laskát, más a reszeltét szereti inkább s azt mondja, hogy ugyanazon tésztából, ugyanazon húslébe főzve pl. jobb ízű a puha laska, mint a reszelt vagy csipkedett. Pedig csak a nyelvre gyakorolt erőművi behatás, a nyelv tapintása más. Hogy a lépes méz jobb, vagy a pergetett (természetesen frissről van szó, mert az »állott« már át is alakult), az mindig csak »konkrét« esetekre vonatkoztatható (Ref.)

□ Boldog amerikaiak (!?) Nem hiába nevezik Amerikát a reklám világának, mert annyira elfajult ott a hirdetés, hogy méltán lett hírhedtje e téren Amerika kereskedő és iparos világa. A Gleanings in Bee-Cultur pl. olvasói nagyobb épülésére (— de mindenestre komoly hasznára) külön rovatot vezet e címen: Csalás és szédelés (Humbugs and Swindles). Ismertette a méhészetet, kertészetet s háztartást érdeklő szédelő vállalatokat s találmányokat. Milyen jó, hogy erre nálunk még nincs szükség!

+ Szükséges-e a méheket télen itatni? címen A. de Rauschenfels a milanoi Apicoltore f. é. márcziusi számában hosszabb értekezést ír, fejtegetvén a mellette és ellene szóló véleményeket.

Ertekezését a következő érdekes idézettel zárja be. »Az itató edényt (olyan üvegedény, melylyel a kaptárban szokás inni adni a méheknek), komolyan nem vehetjük. Virgilius korától napjainkig a méhek jól teleltek ki ezen alkalmatlan teher nélkül is, és ezután is jól fognak kitelelni — mondá a Budapesten tartott vándorgyűlésen báró Ambrózy Béla. A gyülekezet pedig, a mely Magyarország, Ausztria és Németország legkiválóbb méhészeiből állott, éljenzéssel fogadta báró Ambrózy Béla értekezését.

× A »Bulletino dell'Agricoltura« (Mezőgazdasági folyóirat). 1898. januári számában a következőket olvassuk. »Szükséges-e a bogár valóban a virágok megtermékenyítéséhez? A répa 6 himporszála magán a virágon túl ér. Innét kell a himpornak a bibére hullani, hogy a virág megtermékenyüljön. Mi szükség van itt a bogarakra, melyek szakadatlanul látogatják a répa virágját? Ezen kérdésre felelve fejti ki Darwin a keresztezés hasznát, miáltal az öntermékenyítésnek hátrányai kikerültek. A keresztezés útján termékenyített virág mindig több és erőteljesebb magot hoz s a belőlök fejlődő növények hasonlíthatatlanul erőteljesebbek, mint az öntermékenyítés útján nyerteké. Mert öntermékenyítés által folyton kevesebb és mind kevésbé életre való növény jön létre, mely végül is a növényfaj vesztét okozná. Ime ezért kell a méheket a mező- és kertgazdaság *nélkülözhetetlen* segédeinek tartanunk. A szeder pl. föltétlenül a méhekre szorult, mert a bibéi hamarább érnek meg, semmint ugyanazon virág porzói képesek volnának érett himport produkálni. Ép így az almavirágban is hamarább érnek meg a bibék, mint a porzók. Ezeknél tehát a termékenyítés csakis keresztezés útján lehetséges. Olyan növényeknél, melyeknél külön vannak a termős és himporos virágok (pl. dinnye) a megtermékenyítés csakis a bogarak útján lehetséges. (L'Apicoltura, Milano, 1897. No. 3.)

○ A belga »Progrés Apicol« írja (1837. január): A méhcsomó elhelyezkedésének oka télen, a méhmenőke közelében, tehát a lakás leghidegebb részében nem lehet sem az elraktározott élelem védelme (hiszen télen a méhek természetcs ellenségei szintén pihennek) sem az, hogy nagyobb mennyiségű levegőhöz juthassanak, mert a lélekezési működések télen a minimumra vannak redukálva. De vajjon nem-e az a szükséglet, hogy elraktározott élelmiszerüket a hidegtől lehetőleg megóvják és lakásukban *lehetőleg* egyenletes hő-

mérséket tudjanak föntartani, oltotta a méhekbe azt az ösztönt, melynek indítására alkalmazzák azt az elvet, hogy zárt helyiségben annál egyenletesebb hőmérsék tartható fönn, minél közelebb van a meleg forrása azon helyhez, hol a lehülés legerősebb?

A modern hygienisták ezen elvet követve, azt tanácsolják, hogy a lakások lehető egyenletes fűthetésére a kályhák az ablakok alatt helyeztessenek el, hogy ily módon közvetlenül ott győzessék le a hideg, a hol a legerősebben érezhető — az üvegezett felületeknél. (L'Apicoltore. Milano, 1897. No.)

> »Az időjárás hatása a virágok himporára» czímen Valentin Wüst hosszabb czikket tesz közzé Gravenhorst »Deutsche illustrierte Bienenzeitugjában (1897. ápril), melyből közöljük a fontosabb adatokat.

Szerinte minden figyelmes méhész meghatározhatja a növényt a méhek kosárcájája tartalmának színéből. Sőt az ember egész színskálát állíthat össze a haza hordott himpor színéből a növények meghatározására, amelyekből gyűjtetett. (Az ilyen meghatározás természetesen a fajra [speczes] nem terjed ki, csak egyes, kiválóbb esetekben. Ref) A himpor színe árnyalataiban, az időjárás szerint változásnak van alávetve. Pl. a pongyola Pitypang himpora az élénk narancssárgától a homályos citromsárgáig változik, vagy a Mák himporának színe a piszkos zöldestől a homályos fehérig változik. Így pl. a kerti Mák (*Papaver somniferum*) himporának, az érés kora szerint különbözők a színárnyalatai; ép így a mezei Mák (*Papaver Rhoeas*) himporának színe is, mely kezdetben szürkés-fekete, később sötét-fekete lesz. Hasonló módon viselkednek floránk többi növényei is.

Vajjon ezen színváltozások egyedül az érés fokától függenek? Vizsgálatai szerint nem. Az érés előrehaladottságának kétségén kívül nagy befolyása van a himpor színére, de honnét van az, hogy a behordott himpor egyszer fénylő, lakkszerű, máskor homályos, száraz külémű. Wüst úgy tapasztalta, hogy jó hordáskor a méhek mindig fénylő, lakkszerű himport hordtak be, míg szeles, kellemetlen, esős napokon száraz volt a himpor és semmi fénye nem vala. Jó hordáskor a virágok bőven választják el a nektárt. Ilyen kedvező időjáráskor természetesen a himporszálak is nagyobb mértékben hozzák létre az egyes himporszemcskéken látható színes o.ajat

s ragacsos váladékot, melyek a himporszemecskék biztos megta- padását eszközlik. Gyűjtéskor, így mondják, a méhek a himpor megnedvesítésére — hogy gyurható tömeggé alakíthassák — nyá lat használnak, némelyek szerint mézet is, de ez utóbbi föltevésre realis ok nincs. Mert hiszen ha a méh kosarából kivesszük a him- port s mézzel megnedvesítjük, azonnal megváltoztatja a színét, kü- lönben napokig eláll változás nélkül. Ha kémlő csőben (eprouvette) a méhek kosarából származó himport desztillált vízzel a forrpontig hevítünk, a víz színén olajos anyagokból álló bevonat látható. Wüst azon véleményének ad kifejezést, hogy a méhek épen ezen olajo- kat keverik a mézbe is s ezek a hangyasavval adják a méznek a többi járulékos alkotó rész mellett becses zamatját (áromáját).

* * Mesterséges anyaházak. Az »anyavár« = »anyazár« = »királynő-kalitka« helyett némelyek a mesterséges anyabölcsők se- gélyével való anyásitást ajánlják. Az eljárás a következő: Puha fabotocska egyik végére farag az ember egy anyabölcső-mintát, a másik végét nyélnek használja. A minta akkora legyen, hogy egy rajt eresztett család jól fejlett anyabölcsőjét kitöltse. A botocska meleg vízben kiáztatjuk jól s ilyen állapotban megolvastott tiszta méhviaszba mártjuk kétszer-háromszor egymás után. A botocska végéről lehuzott viasz-hüvely az anyabölcső, melyet megfelelő hosz- szúra vágunk. Az anyát beletesszük s alsó széleit összehajtva, meg- erősítjük a lépen egy szögletben, a természetesnek megfelelő hely- zetben. A méhek kirágják s kiszabadítván, könnyen elfogadják a királynőt, állítólag azért, mert az anyaház által megcsalattak. Gravenhorst szerint azonban evvel az eljárással, egyáltalában nem lehet biztosabban anyásítani, mint az anyavárral.

Doolittle, ki egyik leghiresebb méhkirálynő tenyésztő és ke- reskedő hasonló módon kezdetleges anyabölcső-tárcsákat készít s à la Weygandt álcát viszen beléjük. A méhek nemcsak az álcát táplálják gondosan, hanem az anyabölcsőt is kiépítik egész nor- malisan.

A Weygandt-féle álca-áthelyezési methodussal az embernek hatalmában áll szép, erőteljes testü királynőket nevelni. Ha ugyanis a fiatal az anyabölcsőkből a nagyobb álcát kivéve, fiatal tesztünk helyébe, szép erőteljes anyákat fogunk nyerni. (Gravenhorst »Deutsche illustrierte Bienenzeitung« 1897. ápril.)

§ Valaki azt kérdezte a »Gleanings«-től, hogy miféle mézelő növényt termesszen, mely abban az időtájban virágzik, mikor a *Trifolium repens* már elvirágzott, hogy ezt helyettesitse? Erre G. M. Doolittle a következő — nekünk is, kik a méhlegelők javításán fáradozunk — nagyon értékes tanácsokat adja: Kizárólag mézelő növények termesztése a legnagyobb mértékben kárhozta-tandó, kivéve talán ott, a hol mértföldre terjedő puszták vannak bogáncscsal, csipkerózsával stb. s burjánnal benőve, a melyeknek pusztítása magában is nagy jótétemény a mezőgazdákra. A méhé-szek legokoszerűbben akkor járnak el, ha olyan jó mézelő növények mi-velését űzik, melyek egyszersmind jó takarmánynövények is. *Tisztán* mézelésre legmegfelelőbb a *Melilotus alba* = fehérvirágu somkóró, de takarmánynak még nem vált be jól mindenütt. *Mézelésre* és *takarmánynak* legkitünőbb a *Trifolium hybridum*. Hogy ne virá-gozzék hamarébb, mint a *Trifolium repens*, le kell etetni a szarvas-marhával, mintegy két héttel a kívánt virágzási idő előtt. Ha a méhész fiatal és tud várni, ültessen hársfát, mely elsőrendű mézelő növény. Hogy augusztusban is legyen mézelő virág, vessünk po-hánkát. Méze ugyan nem oly értékes, mint a fehér, de a méheknek építésre és telelésre kitünő.

Ezeket a jó tanácsokat fontolóra véve, bizony a magyar mé-hészek is jól tennék, ha az *Asclepias*, *Sophora japonica* stb.-vel való hiu kísérletekkel fölhagyva, ilyen realis irányban törekednének a méhlegelők javítására.

+ Keleti Ázsia egyik legédekesebb országából Koreából ír L. Lionville szerzetes az ottani méhészeti viszonyokról. Mint a mező-gazdaság minden ága, úgy a méhészet is a lehető legprimitívebb műve-lésben részesül. A Koreabeliek most is ott vannak, a hol az euró-paiak századokkal ez előtt voltak t. i. még most is tönk-kasoban méhészkednek. Kivájt fatönk, felül kevés szalmával befödve, hogy az eső ne csurogjon bele — az ő kasuk. Ily módon természetesen mindenféle, a korhadó és a száraz fát kedvelő bogár, stb. sokszor meglepi az ilyen kasokat. Hogy a viasz-molynak milyen kedvezők ezek az állapotok, könnyen belátható. — Az anyeméhet *király*-nak vagy inkább *generális*-nak, a heréket *nőstények*-nek vagy katonáknak hívják. Csak november végén, vagy december elején gyűjtik össze a mézet, mert, mint állítják, másképp nem áll el. A

viaszot rendszeren a papjaiknak adják el, kik vallási ceremoniáknál használják. A mézet cukor helyett használják, mert a cukor csak néhány év óta lévén ott ismeretes, még általában nincs elterjedve. A szerzetesek az elsők, kik keretes kaptárakban kezdenek ott méhészkedni, (L'Apiculteur, Paris, 1897. april.)

A „Vitelo“ gyümölcskrém.

Egyik gyógyszerész tagtársunk szivességéből adjuk e kitünő hűsítő és tápláló ital leírását, a következőkben:

100 gram citromlé, 250 gram jól lehabozott pergetett méz, 450 gram fris alma-must. Ezeket összevegyítve, uj cserép, vagy még jobb, porcellán edényben, lassu tűzön főzzük egy fél óráig, azután hagyjuk kihűlni. Vegyünk ezután 150 gramm tojás-sárgát, ezt jól feltörve, folytonos keverés közben higítsuk annyira a musttal, mig abba az egészet beleönthetjük; adjunk még hozzá 50 gramm rumot s miután jól összekevertük, szűrjük meg, öntsük üvegedénybe és azt lehető tökéletesen dugaszoljuk be, hogy levegővel ne érintkezessék az üveg tartalma. Mikor ez megtörtént, kisebb üvegekbe töltve, lassan melegítsük a forrpontig, mire a készítményt eltehetjük, mert sokáig megáll.

Czitrom helyett vehetünk ribiszke, vagy más savanyu gyümölcs-nedvet, alma helyett szintén más gyümölcsöt, avagy almát körtvével vegyítve.

E kellemes ital különösen üdítőleg hat a betegre, vagy fáradtság után. Ennek egy háztartásból se kellene hiányozni s ugy vélem, mint kereskedelmi cikk is beválnék, különösen nálunk, a hol a nagyban előállításra oly kedvezők a gazdasági viszonyok.

A méhesből.

Azt szokták mondani, hogy májusban megszünik a méhész gondja, mert kimelegedett az idő s a természetben megtalálják a méhek mindazt, a mire szükségök van.

Ellenkező véleményben vagyok. A méhek májusi ápolása ép oly figyelmet és gondot igényel, mint ápril vagy márcziusban.

Nincs minden vidéken erdő és megfelelő mennyiségü gyümölcsfa; a mezők virágai általában még nem nyujtanak elegendő

nektárt. Azokat a családokat, melyeket eddig etettünk, tovább is etetni kell, míg a bő mézelés ideje bekövetkezik.

Legtöbbször a gyümölcsfa-virágzásban csalódik a méhészt; mert ritka az az év, mikor a sok gyümölcs- virág sok mézet ad, mint-hogy gyakran hiányzik a nektár képződéséhez szükséges meleg.

Sokszor megtörténik, hogy a gyümölcsfa- virágzás után, szünet áll be a fő mézelés kezdetéig, vagyis, míg a mezők virágai nyujtanak bő táplálékot. Erre a kritikus időszakra különösen figyelni kell; mert a méz-szegény és az etetett családok nagyon megcsinylik.

Legnagyobb baj, ha májusban kezdik kihordani a fiasítást, mert éppen arra az időre fog megapadni a népesség, mikor a fő mézelés derekán van, mikor legtöbb népre volna szükség. Elvitathatatlan igazság, hogy bő méz-szüretet csak attól a családtól várhatunk, a melyik a fő mézelés idejére teljes erőben van. A fiasítás kihordását a család etetésével meg kell megakadályozni.

E hó a rajzás hónapja. A ki szaporításra törekszik, fogjon munkához, a mint a család arravaló, műrajoztassa. Ha elég népes a család, kár várni a természetes rajat, a mely, sokféle körülmény miatt néha olyan sokáig késik, hogy a miatt a méhésztnek nagy vesztesége van, mert a túlnépes törzscsalád, éppen a nagy tömeg miatt nem képes oly munkásságot kifejteni, mint a nem túlnépes.

A méhésztet költészete feletti öröm és lelkesedés mikor lehet bensőbb és magasztosabb, mint a mikor a kivonult raj hívja munkára a méhészt? De ez örömről lemondok, valahányszor a méhészteti érdekek a műraj előnye mellett szólnak.

Ugy a természetes rajzás, mint a mesterséges rajoztatás hívei a magok álláspontja védelmére kétségen kívül figyelemreméltó érveket hoztak föl, de ha nem is tekintünk egyéb előnyökre, csak arra, hogy a mesterséges rajoztatásnál, a méhészt akarától függ a családok számának szaporítása, és a megerősödött törzsöt akkor oszthatja meg, a mikor legezlszerűbb, midőn még van idő arra, hogy begyűjthesse a télire valót, esetleg fölösleget is; hogy az időrabló rajlesés miatt nincs lekötve a méhészt hetekig és ki van zárva a rajszökés miatti károsodás, — ezek magokban elég fontos okok arra, hogy a mesterséges rajoztatást válasszuk, mint legezlszerűbb rajoztatási módot.

A német, osztrák és magyar méhészek 41-ik vándorgyűlésén Melzer tanító kiválóan figyelemreméltó érvekkel támogatta a mesterséges rajzotatás mellett szóló indítványát és azt a többség el is fogadta, avval a kijelentéssel azonban, hogy a »ki gyors szaporításra törekszik« s midőn a *rajzasi idő alatt* természetes raj nincs, vagy a mikor a rajzasi idő kezdete nem esik előbbre, mint a főhordás ideje — csak akkor szükséges és czélszerű, a mesterséges rajzotatáshoz folyamodni.

Ezt a megállapodást részéről azonban már azért sem pártolhatom, mert e szerint be kell várni a rajzás idény eredményét s az alatt sok esetben annyi időt veszithetünk, a mennyi elég volna, hogy a mesterséges raj megerősödjék és a fő hordási időt kihasználhassa.

A műrajzotatás igenszámos módja volt már ösmertetve e lapokban is, ezért mellőzöm azok ismétlését, csak azt jegyzem meg, hogy minél népesebb rajat készítsünk, gyenge családdal nem érdemes vesződni és a rajokat, ha nem elég népesekek, koronként erősítjük fel népesebb és nem rajzotatásra szánt kaptárból elvett érett fiasításos kerettel.

J. Juhos Márton.

Urambátyám levelei.

Még egy kis utasítást adok arranézve is, hogy mik volnának azok a szerszámok, a melyeket, mint a méhészkedéshez *szükségeket*, be kell szerezned.

A legtöbb kezdő méhész abban különbözik a régi, gyakorlott méhésztől, hogy mindenféle szerszámot összeszed, mintha azokkal pótolni lehetne a tapasztalat hiányát; aztán rövid idő alatt meggyőződik arról, hogy kidobott egy sereg pénzt olyan dolgokért, a melyeknek semmi hasznát sem veszi.

Nekem összes szerszámom egy keret-bak, melyet magam ütöttem össze; egy lécz-vázra készített, vastag papirosból való láda; a felső, párhuzamos lécz-pár olyan széles, hogy a keret a fülénél fogva rajta függhet. Mikor a kaptárokat átvizsgálod, erre rakod a kereteket, sorba, egymás mellé. — Van még egy keret-fogóm, a mivel a kereteket kiszedem és egy arcz-védőm, a mit most már nem igen használok, mert csendesesen, kiméletesen bánok a méhekkel, következésképen ők is igen udvariasak irányomban. Ajánlom

azonban azt a kezdőnek, nehogy egy-két ellenséges hajlamu méh szurása miatt kedvét veszítse a méhészettől. Ezt az arcvédőt én készítettem, olyaténképen, hogy a feleségem lomtárából előszedtem egy pár tenyérszövetet színe fátyolt, azt reá varrattam egy darab vászonra s akképen tüdzeltem egy ócska szalma-kalapra, hogy a fátyol essék az arc elébe; mikor aztán dolgozom vele, a nyakon spagáttal összeszorítom. Ha a kezdet is kimélni akarod, egy ócska szarvasbőr-keztüüt mázold be jól lenmag-olajjal, egy-két napi száradás után ellenáll a fulánknak.

Nos, hát itt van az összes eszköz makra pipámon kívül, a mi a trafika-dohánnyal is többet ér, mint akármiféle híres »apifogó«, csak ezzel is csinyján kell ám bánni s mikor méheidet pipafüsttel kínálgatod, gondold mindig arra, hogy ezek nem dohányoznak.

Öröömre szolgál, hogy megszeretted a méheidet, a mi különben másként nem is történhetett; de a szereteted ne nyilatkozzék abban, hogy ha kell, ha nem, benyitogass a ládás kasba, vagy emelgedd a paraszt kast — mert ezt ők nem szeretik és károdra lehet.

Azt kérdezed, hogy mikor fognak rajozni a méhek? Hát az a két erős család, a melyet etetted, valószínűleg kirajzik, mikor a mezőkön javában nyilni kezd a mézelő virág, ha ugyan a rossz időjárás miatt, mely ugy nálunk, mint nálatok tart, meg nem *vetnek*.

Ez alatt értsd azt, mikor a méhek kihordják a fiasítást. Megtörténik pedig a legerősebb méhcsaládoknál is, mikor az idő rosszra fordul, ha nem repülhetnek ki, nem hordhatnak. Ugy gondolkoznak szegénykéek, hogy nem lesz miből eltartani a sok porontyot, jobb, ha kidobják, mint bábót, minek vesszenek később éhen? És ebben a tekintetben, a méhek hamarább elvesztik az önbizalmukat, mint az emberek, mert akkor is kidobják fiaikat, ha még van ennivaló az élestárban. De éppen olyan könnyű reászedni őket, mert ha az éhenhalás miatt aggódo családnak naponta csak négy-öt evőkanálnyi, egy harmadrész vízzel hígított mézet adsz, akár a hátulsó üres lépre öntve, akár paraszadugó-forgácsccsal behintett tálacskaiban, azt hiszik, hogy már minden rendben van és egyetlen fiasítást se hordanak ki.

Ezekből levonhatod a tanuságot, hogy mikor rossz időjárás kezdődik, a legerősebb családokat is azonnal etetni kell.

Mikor a család csésze alaku, nagy sejteket, anyaházakat épít, akkor rajzásra készül s miután az anya ezeket a csészéket bepermetezte, nyolczad napra rendesen kivonul a raj, a családbeli, tehát az öreg anyával

A rajot rendesen vesszőkasba szokták befogni és abból helyezik át a ladás kasba olyképen, hogy este, vízzel bepermetezés után vastag papírra zökkentik és besöprik a ladás kasba. Én egyszerűbben járok el s azt neked is ajánlom, annál is inkább, mert a lezökkentés bizony nem éppen valami kiméletes eljárás és már úgy is jártam, hogy maga az anyaméh megsérült. Én egy 60 cm. hosszú, négyszögletű kürtöt ütöttem össze levédeszkából, olyan méretben, hogy a kürtő egyik vége beilleszthető a ladás kas költő kamarájába. A kürtő másik végére olyan feneket alkalmaztam, a mely sarokkal jár és könnyen nyitható, zárható. Ebbe a kürtőbe fogom be a rajot és nem várok estig, hanem a mint a nép betakarodott, azonnal áttelepitem a kaptárba. A rajfogó kürtő nyitott száját beillesztem a kaptárba, azután, ha kopogtatás vagy egy kis pipafüstre nem akar bevonulni a rendes lakásba, nedves tollseprűvel egy percz alatt megtörténik az átköltöztetés. A rajfogó kürtő belső oldalai finomra legyenek gyalulva, mert a durva deszkába beleakadhatnának a méhek is.

A rajbefogásnál is tartsad szem előtt a szabályt, hogy a legnagyobb kimélettel bánj a méhekkal, ne hamarkodj, higadtan végezd a dolgot, és semmit se cselekedj a következmények megfontolása nélkül. A kas vagy kaptár, a hova a méheket telepíted, legyen tiszta, és ha ladás kasba helyezted, előbb azt rendezd be illendő módon lépes keretekkel, vagy ha léped nincs, legalább műlépet ragaszsz a keretekre; ez nemcsak azért szükséges, hogy hamarabb lábra kapjon a család, de azért is, mert ha a kereteket műlép nélkül adod be, ferdén fognak építeni.

Sokszor megtörténik, hogy a család el van készülve a rajzásra, de a raj nem akar kijönni. Azt ajánlom, hogy ne várj hosszasan a rajra, mert az idő pénz s egy nap is nagy veszteség, kiváltképen akkor, mikor már beköszöntött a főniezelés. A mesterségesen készített rajban ép oly örömd lehet, mint a természetesben. És semmi sem könnyebb, mint a ladás kasbeli méhet mesterségesen megrajoztatni. Errenézve is sokféle a szokás. De a kezdő

tartsa csak azt, melyik legjobbnak van elismerve. Szedd ki a rajzásra kész méhcsalád valamennyi keretét és népestől együtt tedd át egy másik ládás kasba, kivéve azt, a melyiken az anyaméh van. Ezt vissza teszed a ládás kasba és még beraksz oda 9, vagy 11 sejtközfalal ellátott keretet, ha szükség, később még többet is. Ha már beboltozott anyaháza volt a családnak, abból csak egyetlen egyet hagysz a múrajnál, azt, a melyik a legszebb; ha pedig nem volt még bepetézett anyaház sem, majd épít azt a múraj a sejtekben levő petékre, és abból fog kikelni 12—13 napra az anya. Az anyaház nélkül készített múrajot 8—10-ed napra vizsgál át és akkor vágd ki az anyaházakat, a legszebbik kivételével, mert különben megtörténhetik, hogy megrajzik a múraj, a mi épen nem kívánatos.

További követendő szabályok a múraj-készítésnél, hogy a múraját a megkészítés után vagy 3—4 napig lássuk el vízzel. Elég, ha az üres keret egyik oldalán a sejtekbe tiszta vizet öntünk és beakasszuk hátul. Vizet azért kell adnunk, mert a múrajás kaptárból a hordképes méhek haza röpülnek s a múrajjai maradt fiatal nép csak 3—4 nap után kezdi meg a hordást és ha vízzel, élelemmel el nem látjuk, szükségét szenved.

A fiatal anya 13-ad napra rendszeren kibujik s ha alkalmas idő van, öt-hat nap eltelte után meg is termékenyedik s akkor ő lesz a család fenntartója. Gyorsabban fog menni a nászutra való kiröplés, ha az anya kikelése után, addig, a míg a megtermékenyítése bekövetkezik, naponta éteted a családot. Ne ijedj meg azonban, hogy ismét etetni kell, mert az csak serkentő etetés és abból áll, hogy esténként egy pár evő kanálnyi higitott mézet adsz be.

Vegyések.

— *Reklamatiók, tagsági belépések.* Felkérjük t. tagjainkat, hogy a reklamatiókat, valamint a lakhely változtatást szíveskedjenek a »Méhészeti Közlöny« kiadó hivatalához intézni. (Kolozsvár, Óvár, Bátsya-utca 9). Tagságra felvétel végett szintén jelentkezhetni ugyanott. Kiadóhivatalunk gondoskodik, hogy minden reklamatio s egyéb megkeresvény azonnal elintéztet nyerjen.

— *Fogel Frigyes Vilmos meghalt.* Az elhunyt szerkesztője volt a jelesen szerkesztett »Bienen Zeitung« czimű nördlingeni szakköz-
lönynek és a német-osztráklmagyar méhészek vándorgyűlésének ál-
landó elnöke. A jeles tehetségű, fáradhatatlan munkás egy hosszú
életet szentelt a méhészet ügyének s ezen a téren elévülhetlen
érdemeket szerzett.

— *A magyar méhészek második kongresszussáról* az egyesületi
élet rovatunkban adunk tudósítást. Itt is felhívjuk arra a t. tag-
társak figyelmét. A kongresszus augusztusban lesz, Kolozsvárt, és
pedig úgy tervezte a helyi rendező bizottság, hogy az erdélyi
gazdasági egyesület szakosztálya részéről rendezendő állatkiállítással
egyidőben tartassék meg. A helyi bizottság szakadatlanul dolgozik
a kongresszus érdekében, s annyira készen van munkájával, hogy
a közelebbiről megtartandó nagy bizottsági ülésen már bemutat-
hatja a teljesen kész programját.

— *Méhészeti mozgalmak Szász-Régen városában.* Szécsi László
szászrégeni lakos buzgó méhésztársunk mozgalmat indított meg,
hogy Szászrégenben méhészkört alakítson. Örömmel említjük meg,
hogy a szászrégeni értelmiség melegen felkarolta az eszmét nem-
zetiségi különbség nélkül, és a »Sächsisch-Regener Wochenblatt«
april havi számában Szécsi László igenszépén megírt, lelkes felhi-
vásának adott helyet, melyben szám adatokkal is bizonyítja a mé-
hészet hasznosságát, annak kihasználásában biztos jövedelem ki-
nálkozik épen annak az osztálynak, mely leginkább utalva van arra,
hogy a megélhetés biztosítására minden jövedelmet megragadjon.
Bizunk a szászrégeni értelmiségben, hogy a lelkes kezdeményezés
nem marad meddő munka.

— *Az időjárás.* Többfelől panaszos levelet vettünk, hogy a
hüvös idő és napok óta majdnem szakadatlanul tartó esőzés miatt
semmi hordás a kasok előtt számos kidobott fiasítás hever. Ezen
a bajon csak etetéssel segíthet a méhész, de ha azt elmulasztotta,
naponta több és több fiasítást dobnak ki, ha még tart a rossz idő,
ennek pedig elmaradhatlan következménye lesz, hogy a családok
elnéptelednek. Vegyék tudomásul ezt azok a t. tagtársak, a kik a
szerkesztőhöz tanácsért folyamodtak.

— *Méhészeti eszközök* egyedüli elárúsítója Kolozsvárt, Szegedi
Zoltán vaskereskedő (Hid-utca). Lapunk szerkesztősebe és kiadó-

hivatalába gyakran érkeznek tudakozódások; e helyen értesítjük tehát az illetőket, hogy *Kis Ernő* a raktárát átadta *Szegedi Zoltán*nak a ki a megrendeléseket készségesen elfogadja es pontosan teljesíti.

— *Hirdetési rovatunkat* ajánljuk t. ügytársaink becses figyelmébe A kik hirdetéseink alapján megrendeléseket tesznek, kérjük, hogy sziveskedjenek hivatkozni lapunk azon számára, melyben a hirdetés megjelent.

— „*Háztartás*“, a magyar háziasszonyok közlönye, az egyedi magyar háztartási lap márcz. 20-iki száma a következő rovatokkal és gazdag tartalommal jelent meg: Más idők, más viszonyok. (Czikk.) Irta: Mezriczky Elekné Szalay Alix. Gyermekszoba. Egészség, 2 közlemény. Szépség ápolása, Gerster Miklóstól. Lakás. Kézimunka, 6 közlemény 11 képpel. Szabás és varrás, Margitay Maristól 4 képpel. Háziipar és művészet 4 képpel. Pecséttisztítás. Maradékok fölhasználása. Kártékony állatok Házi szerek. Háztartás. Éléskamra. Konyha, 5 közlemény. Konyhanyelvészet. Irta: Szegény Tamás Lakomák. Étlapok 10 napra. Ételek. 11 leírás. Sütemények. Italok. Kenyérsütés. Baromfiudvar. Méhes. Kertészet, rovatvezető Kardos Árpád. Diszkert, képpel. Konyhakert, 2 képpel. Gyümölcsös, képpel. Nőkről a nőknek. Irodalom. Színészet Zene. Képzőművészet. Családi rovat: Eljegyzés. Nász. Gyász. Humor. Rejtvény. Rejtvénymegfejtés és sorsolás. Szerkesztői posta. Megbizások. Szépirodalom. Regény. Apró hirdetések, az előfizetők részére díjtalanul. Hirdetések. — Ezen hézagpótló igazi magyar családi lapnak egyetlen háztartásban sem volna szabad hiányoznia. Megjelen havonként háromszor s előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Mutató-számokkal a kiadóhivatal (VIII., József-utca 45.) szivesen szolgál.

Tartalom: Egyesületi élet. — Miképpen neveltessünk termékeny anyákat? *Valló János*. — A méhész hibás-e vagy a kaptár? *Simony L. Tivadár*. — Szemle. — A „Viteló“ gyümölcskrém. — A méhesből. *J. Fuhs Márton*. — Urambátyám levelei. — Vegyesek. —

Szerkesztésért felelős: **Bodor László**.
